

ר"ה שחל להיות בשבת

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כט עמוד ב

/משנה/. יומ טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, במקדש היו תוקען, אבל לא במדינה.

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כט עמוד ב

גמרא. מנא וכי מייל? אמר רבי לוי בר לחמא אמר רב' חמא בר חנינא: כתוב אחד אומר שבתון זכרון תרעה, וככתוב אחד אומר יומ תרעה יהיה לכם. לא קשיא; כאן - ביום טוב שחל להיות בשבת, כאן - ביום טוב שחל להיות בחול. אמר רבא: איז מדאורייתא היא - במקדש הילך תקעין? ועוד: הא לאו מלאכה היא דאצטריך קרא למעוטי, דתנא דבי שמואל: כל מלאכת עבדה לא תעשו. יצחה תקיעת שופר ורדית הפת, שהיא חכמה ואין מלאכה. אלא אמר רבא: מדאורייתא מישראל שרי, ורבנן הוא דגזר ביה, כדרביה. כאמור רבבה: הכל חייבין בתקיעת שופר, ואין הכל בקיין בתקיעת שופר, גדרה שמא יטלו ביהו וילך אצל הבקי ללימוד, ויעבירו ארבע אמות בראשות הרבים. והיינו טעם דלובב, והיינו טעם דמגילה.

תלמוד ירושלמי מסכת ראש השנה פרק ד הלכה א

גם ר' אבא בר פפא אמר ר' יוחנן ורשב"ל הוון יתיבון מקש"י אמרין תנין י"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היי תוקען אבל לא במדינה אין דבר תורה הוא אף בגבולין ידחה אין לית הוא דבר תורה אף במקדש לא ידחה עביה כהנא אמרין הא גברא רבה דניישאל לויה אמרן לנו כתוב אחד אומר [במדבר כט א] יומ תרעה וככתוב אחד אומר [ויקרא כג כד] זכרון תרעה הא כיצד בשעה שהוא חל בחול יומ תרעה בשעה שהוא חל בשבת זכרון תרעה מזכירין אבל לא תוקען.

נתיבות שלום ח' ב עמ' קלב

מאמר מרן בעל בית אברם ז"ע במשנה (ר"ה כת): יומ טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היי תוקען אבל לא במדינה, דכלל המצוות יש חלק המכשבה והזכיר ויש חלק המעשה בפועל, החלק השיך למוח נקרא מקדש, וחלק המעשה ע"ז האברים נקרא מדינה, וזה הכוונה י"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היי תוקען אבל לא במדינה, שם אמרנו בחול המעשה בפועל לא היי תוקען

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כא עמוד א

ואהמר רב יהודה אמר שמואל: היה עומד בתפלה ונזכר שהתפלל - פוסק, ואפילו באמצע ברכה. -

איini? והאמר רב נחמן: כי הווין כי רבבה בר אבוה, בען מיניה, הני בני כי רב דטעו ומדכרי דחול בשבת, מהו שיגמור? ואמר לנו: גומרין כל אותה ברכה! - היכי השטאנו התם - גברא בר חיויא הוא, ורבנן הוא דלא אטרחווה משומ כבוד שבת, אבל הכא - הא צלי ליה.

תלמוד ירושלמי מסכת שבת פרק טו הלכה ג

תני אסור לתבוע צרכי בשבת. ר' זעירא שאל רב' חייא בר בא מהו מימר רעינו פרנסינו. א"ל טופו ברכות לך הן.

גרבן העדה מסכת שבת פרק טו הלכה ג

אסור לתבע צרכי בשבת. לפ' שמלכל עוגג שבת הוא שיחשוב האדם כאילו כל מלאכתו עשי' והשואל צרכי הוא מראה בהיפך וגם מביא דאגה לבוכו:

רעינו פרנסינו. בבהמ"ז בברכת הארץ מי הוי כسؤال צרכינו:

א"ל טופס ברכות. נוסח הברכה כך הוא ואין לשנות מוחל לשבת שלא יתבלבל בברכותו:

ר' שכטר בס' אמרי ברוך ר'ה עמי קנה

| וע"פ הנ"ל ביאר מורה ר'ה"ג ר"ץ שכטר שליט"א, שהבבלי
והירושלמי בנווגע להא דין תוקעים בשופר בר"ה שחל להיות בשבת אול'
לשיטם. שהרי תקיעת שופר היא בחינה של חפילה בדמעות כמו תחינות
ובקשות, כדייןין בגמ' ר'יה (לד), דקיל שופר של שברים הוא גנוח גנחה,
וקול שופר של תרועה הוא לולויليل, הינו דקילות השופר הם סוגים
שונים של בכיה, ואיתא בגמ' ר'יה (טו), אמרו לפני בר"ה מלכויות זכרונות
ושופרות, מלכויות כדי שתמליכוני עליהם, זכרונות כדי שיעלה זכרונכם
לפני לטובה, ובמה שופר. הרי שהשופר מעלה את בקשوتינו לפני כסא
הכבד.

ע"פ הנחה זו ביאר מורה שליט"א, שהירושלמי אויל לשיטתו שיש
איסור לומר בקשות בשבת, ומילא יש איסור מדאוריתא לתקוע בשופר
בשבת, אולם, שיטת הubble היא הלא, שאין איסור של אמירות בקשות
בשבת, אלא שלא אטרחוּ רבען לומר תחינות, ומילא סבירהליה דהא
דין תוקעים בשופר בשבת אינו משום איסור בקשת צרכי אלא מטעם
אחר, והינו גזירה דרבנן.

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף טז עמוד ב

ואמר רבי יצחק: כל שנה שאין תוקען לה בתחילת - מריעין לה בסופה. מי טעה - דלא אירבב
שטן.

חידושי הריטב"א מסכת ראש השנה דף טז עמוד ב

ואמר ר' יצחק כל שנה שאין תוקען [לה בתחילת מריעין לה בסופה]. פירוש על ידי הצורות שבאות
ומתעניין ומתՐיען בשופרות, מ"ט דלא אי ערבע שטן.

תוספות מסכת ראש השנה דף טז עמוד ב

שאין תוקען בתחילת - מפרש בהלכות גדולות לאו דמייקלע בשבתא אלא דעתויליד אונסא.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ז עמוד א

שנאמר: איז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וגוי. מי ולחוшибו שמנו? אמר רב אשכנז: חשב אדם
לעשות מצוה ונאנס ולא עשה - מעלה עליו הכתוב כאילו עשה.

marsh חכמה ויקרא פרשタ אמרור פרק כג פסוק כד

(כד) היה לכם שבתון זכרון תרואה. הנה בראש השנה (טז, ב) אמרו: כל שנה שאין תוקען בתחילת, מריין לה בסופה (מאי טעם? דלא ערבעב שטן). פירש הבה"ג (mobia בתוספות שם ד"ה שאין) לאו דמייקל בשbeta, אלא דאיתיליד אונסא. הכוונה, כי אין התקעה מצות עשה כמו כל המצוות, אשר בהיעדרה יונש על בל' קיומו אותה, וכי איןיס - רחמנא פטריה. רק הוא כז"ו רפאות תעלה ולזכרון אתך, כמו מכפר ביום היכפורים, וכן אמרו: כיון דלזיכרון אתך מאן דאתך בפנים דמי. ונמצא, החולה אם באונס לא יקח מזרור ורפואה, האם יתרפא?! כן שנunders הזכרון שופר, שמננט זכרונות ישראל לאביביהם שבשימים,תו החול' بلا מזרור ורפואה, וקטרוג השטן במקומו. [עיין בחושן משפט סימן כא בש"ר בזה דאונסא כמאן דעתיך,adam נתחייב על מנת שיעשה פולני ולא עשה באונס גם כן אינו חייב].

תלמוד בבל' מסכת ראש השנה דף טז עמוד א

אמר רבי אבהו: למה תוקען בשופר של איל? - אמר הקדוש ברוך הוא: תקעו לפניהם בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקיידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפניהם.

משר חכמה ויקרא פרשת אמרו פרק כג פסוק כד

אולם בשבת, אחד המיחוד ממצוות שופר הוא לתקוע בשופר של איל, להזכיר זכות העקידה שופר של איל, כמו שאמרו פרק קמא דראש השנה (טז, א), והתקעה מכנים זכות ישראל מה שנחלו מיצחק, למסור עצמן לחופה ולמכה ולביצה עברו שם השם יתברך כי נקרא עליהם - זה זכות עקיידה, שבכינו עוקדים, כל תאותיהם והרגשותיהם ושאלות החיים על מוקד אהבת ה' ותורתו.

והנה, ידוע כי בני ישראל והשי"ת המה נשני אהובים נאמנים, אשר כל אחד חושש על כבוד רעהו, וזהו (ברכות ז, א): תפילין דמארץ עלמא מה כתיב בהו? "ומי כעמר' ישראל גוי אחד בארץ". והשי"ת אמר (במדבר לא, ב): "מקום נקמת בני ישראל מאת המינים", ומה אמר (שם פסוק ג) "لتת נקמת ה'", וכיוצא בזה הרבה. لكن אחריו שידוע לנו גודל התועלות מצוות שופר, אשר אם יבוטל - אף באונס - הסכנה גדולה, ובכל זאת אמרו ישראל פן יبولע חיללה למצות שבת אשר מעיד על קדושת שמו יתברך, כי חידש עולמו מן האין הגמור, יהיה מה! יעבור עליו מה, ויתקדש שמו יתברך! יתטרג השטן ולא יכנס זכרונים לאביבים שבשימים לטובה, אך לא יboleע לשבת המעד על קדושת שמו יתברך, פן יעירנו ד' אמות בראשות הרובים יתחללו שמו חיללה. כי לישראל מעט היחס מהשבת, כמו שביארתי במקום אחר: "מתנה טוביה יש לי בבית גמ"י", כי השבת מתייחס אל יחס העולם בכלל להשי"ת, לא על יציאת מצרים כהமודדים בעצם, בעילה רחוכה אכמ"ל. ויתגדל ויתقدس שמו רבאי ועוקדים כולם עבר קידוש שמו יתברך. וכיון שכן, הר' זה גופיה מה שאיןanno תוקעים בראש השנה השול שבשבת, זה גופא עקיידה רוחנית מופלגת ומועל לרצות אותנו, כמו שמרצת זכרון שופר:

בארכחים ר"ה עמי קלה

בין קר ובין קר תלוי הכל בעבודת הלב, וכפי שמסופר, שנייה אחת כshall ראש השנה להיות בשבת עלה הרה"ק בעל הישמה ישראלי' מאלכסנדר זי"ע לדירוש כדרכו לפני התקיעות, העיר לו אחד ממקרכיו ברמיזה שבשבת הימים ואין תוקעים בשופר, כי סבר או' שכח וטעה שהולכים לתקוע בשופר וברצונו לדריש דברי מוסר וכיבושים לפני התקיעות כמנהג ישראל, נעה הרה"ק מאלכסנדר והшиб' יודע אני שבת הימים, אך גם בשב"ק ציריך להקשר את עצמוני להיות מוכן ומצוון לתקיעות. ורק אז להימנע מלתקוע מחמת גזירות חז"ל 'שמא יערינו', אבל כשאין האדם מוכן לתקוע לא שייר' אצלו כלל הגזירה...', וסימן ואמר, דבכחאי גונא שנמנע מלתקוע כדי לשמע בקהל חכמים הר' שבפעולה זו גופא מעורר זכרון טוב לבני ישראל לפני ה', ונחשב להם כאילו תקעו להכרית כל המקטרוגים והמשטינאים.

בראשית הרבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה יא סימן ח

ד"א למה ברכו, ר' ברכיה ורבו דוסטהו ורבו שמואל בר נחמן, רב' דוסטהו' אומרים שאין לו בן זוג, חד בשבתא, תרי, תלתא, ארבעתא, חמשו, ערובתא, שבתא לית לה בן זוג, ר' שמואל בר נחמן אמר

שאינו נדחה, י"ט נדחה, יה"כ נדחה, שבת אינה נדחת, תני ר"ש בן יוחאי אמרה שבת לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע לכולן יש בן זוג, ול' אין בן זוג, א"ל הקדוש ברוך הוא כנסת ישראל היא בן זוג, וכיון שעמדו ישראל לפני הר סיני אמר להם הקדוש ברוך הוא זכרו הדבר שאמרתי לשבת כנסת ישראל היא בן זוג הינו דבר (שמות כ) זכור את יום השבת לקדשו.

מנחת עני של ר' יעקב עטילנגר פרשת האזינו

הכל כתפל נצחת לך מזון לנו זכות לך נידקנו צום כרין
חנן לך זמה נצחת טהרה נטה זוגה נטרכן לך ותחנו ר' ז'נ'ן
נצר (פ' ז'נ') נהיות פגיגור געדינו נפטר מ'ק' ונענת
וילמת ונלה לפני בפסח כנוו' לוכמיג ייימ' זנ'ן צני שרשל
חות ס'ה נוענס ותנייח צירען חסמריס גאננה גראלו נקיון
חווחל עונותיכס. הכל כל זה זוקה כל פונעטיטרל מאקיון
להחצנתה חנן כדרין יס' מיריס חח' זות זוגס מילוי ותדרונת
מקלען רוח נכווה גראוניס (גפרהסיל) חח' חנטה בכח
סינגור להמליך מופטינו כלוח הענטה קפיגור: ועל כן
כחח' אלסרו מהקוש נצחת סי' כדי לארחיק חילול זכת
ו) מיטו' נארה טהו' עונזינו ר' החות זרכ'ר חן'ל שי טחילל
כל הצעה לח' נצחת נטלאול כלוח' זו או ננד' כלוח' גאנַה
סינגור לנפנ'ו חילך' לחדי' זלט' לערעגע' טען טו' נדיביס
לדלאונ' נברני רז'ינ'חק' כלצ'נס ערין מוקען' זמח'למא מוריין
לה' נסופה.

ו) ולכן נפרט נצחים כלו טר' ח' ח' נצחת נה'ל'ין זחצ'ונ'ן
בלי' בפסק לי' קוווטן'ן מהו גלע' גלע' גלע' גלע' גלע'
כל נטל'ן ווי' זולע' חריר'ת גאנַה לה' טו' וו'ס רע' קו'

רבותה גודלה שייה' לאדם אמונה חכמים כי' שלא יהי' נפשו
שות בעיניו מאומה נגד אמונה חכמים ואף בדבר שהי' נגד
שכלו ונגד סודות הקרבן, כמו שאמרו (ספריו פר' שופטים):
אפי' יאמר לך על שמאל שהוא ימין וזה עיקר זכות עקידת
יצחק.

ו) ע'כ' כshall ר'ה בשבת זאין תוקען מהמת תקנת חז'ל שחשנו
גנירה שמא יubarינה ד'א ברה'ר, דלא'ו יפלא' מא'
והנא נגד השכל, אשר כל ישראל שככל העולם יבטלו מע'
בעבור חש' רחוק אולי' יטעה אחד וי אברה' ד'א ברה'ר, בשבייל
חש' ספק של אחד מישראל יבטלו אלףים ורבבות מישראל
מצ'ע, בזואו הוא דבר אשר לאכרי' רחוק מן הדעת וכשישראל
אין משבג'ין ע'ז' ומבטלים דעתם לחכמי הגמ' שלא לתקוע,
יש בזה גם כן כה גדול של אמונה חכמים. ע'כ' שלילת
התקיעה בשבת מעורר כי' זכות עקידת יצחק ממש כמו אילו
היא תוקען, ע'כ' באיקלע בשבתא לא חשב כלל שנה שאין
תוקען בתחילתה ע'כ' ודפה'ה. (ז)

דרשות ארץ צבי ח' ב, בשם חת"ס

ועתה נשוב לשון: ביה שנתן תורה לעמו ישראל, ואקדמים,
דנהנה בריה ט"ז: כל שנה שאון תוקען בה בתחלתה
MRI'UN LH B'SOPHA, וכתבו התוס' בשם בה'ג': והני מיili
DATAYLID ANONSA, אבל אי איקלע בשbeta לא, ובאיар החתמן
SOAPER BTSHOVAH VBIAR DHANNAH HKIYUT SHOFER HOA LEHOCIR UKIDAT
יצחק ולכארוי קשה למה לא נקרא עקידת אברהם, ו- דע'יך
הצוווי הי' לאברהם ותוי' דע'יך הרבותה עקידת יצחק, מהמת
שאע'ה ידע הייטב סוד הקרבנות והבini מא' שאין זה שייך
כלל באדם, ומ'ם לא שאל שום שאלות רק, שנגצטו' להקליב
את בנו הי' מוכן לעשות רצון הש'ית' אף שהי' נגד שבלו
וידעתו והבנהו, אבל לו לא זאת לא הי' רבוחתא כל לאדם גדול
בענ'ים כ'א' לעקווד את בנו לעשות את רצון קונו ית' א'ך
ע'יכר הרבותה מהמת שהי' נגד הבנה שבלו, ויתור רבותה
הי' אצל יצחק, כי יצחק ידע כי' אשר לפי סוד הקרבן לש'
ענין זה באדם, והוא לא שמע מפי הקב'ה רק מא' ע'ה, ותוי'
לו לשאול איך אפשר זה ש'יצ'י' דש'ח'ת דבר בו מה שהוא נגד
השכל ונגד סוד הקרבן, מ"מ לא יעכבר כלל, והני לו אמונה
חכמים אף שלא שמע מפי הקב'ה מ"מ הי' מוכן תיכף לעקווד
עצמו על סמך אמונה חכמים בלי' צווי' הש'ית' אליו כלל, וזה

תלמוד בבלי מסכת עירובין דף כא עמוד ב

תנו רבנן: מעשה ברבי עקיבא שהיה חבוש בבית האסוריון, והוא רבי יהושע הגרטוי משרתו. בכל יום היו היי מכניםין לו מים במדחה. יום אחד מצאו שומר בית האסוריון, אמר לו היום מימך מרוביין, שהוא חותור בבית האסוריון אתה ציריך! שפרק חצין, ונתן לו חצין. שבאה אצל רבי עקיבא, אמר לו יהושע, אין אתה יודע שזקן אני וחוי תליין בחירות? סח לו כל אותו המאורע אמר לו: תנ' לי מים שאטול ידי. אמר לו: לשנות אין מגיין ליטול ידי מגיעין? אמר לו: מה עשה שחביבים עליהם מיתה, מוטב אמות מיתת עצמי ולא עבור על דעת חבריו. אמרו: לא טעם כלום עד שהבא לו מים ונטל ידיין. כשהשמשו חכמים בדבר, אמרו: מה בזקנותו לך - בילדותו על אחת כמה וכמה. ומה בבית האסוריון לך - שלא בבית האסוריון על אחת כמה וכמה.

**הספרים בשנה זו, והלא שבת אסורה
במלاكت כתיבה, אמן הותרה שבת
משום פיקוח נפש, ולכן אי אפשר שלא
להוציא כאור דין של ישראל ביום זה,
זהה אין בה משום פיקונג, ומושם הכי
בעל כרחן יכתבו ויחתום בני ישראל
לשנה טובה ומתוקה.**

شو"ת חת"ו הקדמה לחלק י"ד

בירור ענין זה כודע לנו מעתה מי [כללים סכ"י]: כי "דעתם" [במפני]
[דעתם ס"י, ר' ר' נפטר מסת] סוויט זוז כי מפלגה הסבב ס' הילגוטס
חפץ מל' בקנעד דעתה מה שאנט ווקלודס ננטצון, וטיל' פונטס נו'
וישך עכל ענטקס טטוז חוכם סנטט הפלס ס' נעלמא, כי געלטה נס
למנין טיס טז' יידיש קנטולס הפלס ידענו מה ס' ודמת ליכי' יטטלי'
וונטאטמו' יטנו טמי', עי' גען וגען ווונטן הפלג טיקחוו, דאל גוישום לדס ומעלטס
טז', כטפלטס טטצע'ס מצעים הפלג טיקחוו, דאל גוישום לדס ומעלטס
לפיזום כלפוד מלצע' מינס געלווס טוואויס לה פסי' מאלט לפלטטו:
[ויליכו כי לפק' חוטו' הטטז'ס] וגעל' עליין גמליגטס הפלס' פנדאך
טפלטיאוים כל בקן — אך לא מל' פעל' פיטטס ומוקלון מפטו' נס סגי'ט טב'
טפנעלס איז, גל', כי הפל' הילעט' ס' גוישק קנטוכ' עטש חנקן טטצע'זז
מעלו' ווונטס צני' הלאס סטפנעלס נס טב' נסיות מעלהיכי' לא, ווונטב נעל'
טפס' כן, סול' כי סטפזון צטכטעו' כי נול' געל'טס הפלס' ס' ציטט'ס סטפאלטס
להם בטפז' נצע, ועם מאט' דווי' יטטלי' הפלג'ו' הנטז'ס חטטלו'ז
ועכניין ס', כטפלטס הפלס' לערו'ו' כל' פנק' והו' טאנז'ל, סטפאנז'ט טאנז'ל
ליעוד חוטו' כי וועז' נעלט' גטטטטס' נטפז'ו, למאנ' גויז'ס כזוז' ס'
לענעם למ' מוכליין ולטכטוט עגידיו' יונטער, כי אט' אט' וועז' יוק'ס' מטל'ז'
טט' יוק'ס' מלצע' מה נול' געל'ט' געטז'ו' עטל'כי' גענדס, סלט' ס' זונל' ווועל'ז'
טפנס' וכטנס' מטל'ז' נטק'ז'ס, וטס' כה' יעוז' יידיש קנטולס נעל'כי' גענדס
ימעל' מה נעל' כי הפל' קיד' לא' ווועז' פונטס עטל'כי' גענדס כצל' דוו' ווועז'
וינק'ז'ס וויפן מטל'ז' טטק'ז'ס, וטס' כה' יעוז' יידיש קנטולס נעל'כי' גענדס
טדי הפלס' בקלו'ו. *

באר החיים עם קלה-ו בשם ר' לוי יצחק

ובשםerra"k **רבי לוי** יצחק
מבארדייטשוב ז"ע אומרים, שנה אחת
כאשר חל ר"ה להיות שבת **נשא עניין**
למרום ואמיר, הנה שניינו (ר"ה כת): "יום
טוב של ראש השנה שחול להיות שבת",
וונרמז כאן, שכאשר חל ר"ה בשבת הרי
זה "יום טוב", כי הקב"ה מקיים כל
התורה כולה, וא"כ איך יכולות את